

ÍRÁS A KERITÉSEN

Írta: Sebestyén Máttyás

Délben, üzletzárás előtt, a mester úr szigorúan ráparancsolt Ferkóra, hogy fél kettőig visszaérjen, mert a padlót fel kell súrolni.

Már több mint egy hónapja nem volt a padló felsúrolva. Éppen itt az ideje, hogy azt Ferkó megint rendbetegye.

A mester úr parancsának nem tanácsos ellenszegülni. Ezt Ferkó hamar megtanulta. Azért hát szaporán szedegette lábait hazafelé az úton.

Ősz volt már, de még úgy tartotta magát a meleg, mintha itt feledkezett volna a nyár. Az útmenti fáktól még nem búcsúztak el a levelek. Szép volt és hosszúéletűnek ígérkezett a vénasszonyok nyara.

— Fél kettőig vissza kell érn! — lázadozott Ferkó búsan önmagában. — Könnyen beszél a mester úr. Nem gondol arra, hogy innen az út több mint fél óra hazáig.

Persze, villamoson menni, az egészen más. Dehát arra nincsen pénz. Ő, sokkal égetőbb, fontosabb dolgokra sem telik...

Jáger Gusztáv borbély-mester úrnak második körben volt az üzlete, a Sánc-utca sarkán. Ferkó pedig hetedik körben lakott a Fűzfás-utcában. Hát bizony jó kis séta volt ez az út... Nem csoda, ha lázadozott a szíve a mester úr parancsa ellen. Loholhat, akár a vadászkutyá, ha eleget akar tenni a parancsnak.

Ferkó haragudott az apjára is. Annak támadt az a »kitűnő« gondolata, hogy őt ide adja inasnak. Mintha bizony közelebb nem talált volna helyet neki. De hát a »Gusztai« régi jó barátja apjának, valamikor együtt »gyerekeskedtek«. Így hát nagyon jó helye lesz itten. Gusztai majd embert farag belőle.

Eképpen gondolkozott az apja s ezzel Ferkó sorsát egész életére eldöntötte. Mert hát inkább mesterember, mint paraszt legyen belőle. Hisz nem való nehéz munkára. Ahhoz vékony az ő »dongája«. A borbélyság pedig pont neki való mesterség. Abban nem fog valami nagyon megizzadni a hóna alja.

Hát ami magát a mesterséget illeti, az ellen Ferkónak nem is volt semmi kifogása. Sőt tetszett is neki. Itt a munkásnak nem kell úgy »gürcölni«, mint például az ő apjának, amikor Dobos nagyságos úr kukoricáját kapálja. Nyáron nem égeti a forróság, télen pedig nem marja a hideg. És nem veri az eső sem. Meg aztán nem szutykos, mint a lakatos inas. Hogy a kéményseprő-inasról ne is beszéljünk. Pedig az apjának van egy »kotró« »régii jó barátja« is, aki sokkal közelebb lakik hozzájuk...

Ferkóból így lett borbély-inas.

Apja három évre szerződtette. Abból már egyet »lennyomott«. Maradt még kettő. No, majd csak eljut egyszer annak is a végére.

Még csak az út hosszúsága miatt volt kifogása a mestersége ellen. Hogy milyen vékonyan jövedelmez ez a foglalkozás, azt még nem látták meg a szemei. És arra sem gondolt még komolyabban, hogy azért tanul mesterséget, azért dolgozik, iparkodik, hogy legyen cipője, ruhája, kenyere. Hogy ne maradjon »inas« örök életére. Mert az inasnak bizony nagyon keserves a sorsa és nevetségesen kevés a keresete. Pedig az is munkás, az is dolgozik s azért dolgozik, hogy fizetését önmagára fordítsa. Hogy azzal orvosolgassa gondterhes életét. Ám a mester úr és a hasonszőrűek természetesnek tartják azt, hogy az inasnak

»inasbére« legyen. Úgy látszik ezen már segíteni nem lehet. Az inasnak túrni kell, dolgozni és hallgatni, vagyis: »kussolni«. — Pofa záróra! — modja a paragrafus. S ez pedig olyan paragrafus, amelyből pofonok hullnak a lázadóra. Nem tanácsos hát véteni ellene.

Ferkó szelíd gyerek volt és gyáva is egyben. Sorsa ellen legföljebb ha önmagában lázadozott, zsörtölődött. Mégis sűrűn megpofozta a gazdája.

Ezeket a pofonokat leginkább Ferenczy úrnak köszönhette. Ez az úr »anyaországi« volt, vagyis »ejtőernyős«, ahogy errefelé nevezték az ilyen betáncolt és hetvenkedő urakat. Pestről került ide a »bugaci fertályba«. A belügyminisztérium rendelte ki a közkórházba ellenőrnek.

Ennek az embernek nem tudott soha semmit a kedvére csinálni. Nem volt jó, ahogy a szalvétát a nyakába tette, nem volt jó, ahogy a szakállát szappanozta, nem volt jó, ahogy a ruháját lesöpörte. Még az sem tetszett neki, ahogy ránézett. Azt mondta, úgy bámul rá, mint az ostoba borjú. Akármiért lemaflázta és amikor végre elvitte az »ördög«, a mester úr mindig csúnyául lehordta Ferkót.

— Többet ért volna, ha apád odaad inkább kanásznak — hajtogatta a mester. — Olyan bárgyú vagy, akár a barom és buta, mint a szálási paraszt. Sose lesz igazi úri-borbély belőled. Te egy urat sosem tudsz majd tisztességesen kiszolgálni. Úgy, hogy az a munkáddal meg legyen elégedve. Majd még megérem azt is, hogy temiattad minden rendesebb vendég itt hagy. Akkor ettem meg a tuskót, amikor elváltalak inasnak. De nem akartam kedvét venni szegény édesapádnak, aki azt akarja, hogy ember váljék belőled. No majd szólok neki, csak találkozzam vele, hogy milyen semmirevaló vagy.

Ferkó hallgatott, nem mert semmit sem szólni. De mit is szólhatott volna?! Hiszen azért »tanítják«, »faragiák«, hogy ember legyen belőle. Úgylátszik ezen minden »inasnak« át kell esnie, ha »ember« akar lenni...

Tapasztalatból tudta, hogy ilyenkor legjobb hallgatni, nem »visszazapöntyögni«. Az »inasnak« az ilyen perben a mester úrral szemben sohasem lehet igaza... Szive hevesen dobogott, fogait összeszorította s az járt az eszében, hogy egy este kilesi és bottal leüti az »ejtőernyős« urat...

Ferenczy úr egyszer azt is szóvátette, hogy Ferkónak milyen piszkos a ruhája. Bizonyosan tetű is van benne. Nézze csak majd meg a mester úr.

Az meg is nézte. Tetűt nem talált, de Ferkót mégis durván összeszidta.

Egyszer pedig Ferenczy úr rálépett Ferkó mezítelen lábára. Másnapra ijesztően megfeketedett az ujján a köröm, a mester úr mégis ráförmedt:

— Mindig ott söntörögsz, ahol nem köll! Az ember még a nyakát törí ki benned. Az istenit annak a szerencsétlen, kétballábos életednek!...

Amennyire útálta ezt a kiállhatatlan embert, mestere éppen annyira kedvelte. Ha eljött borotválkozni, vagy nyíratkozni, a mester úrnak mindig mosolygásra változott a képe, mintha minden gondja egyszeriben elröppent volna. És alig tudtak elválni egymástól, annyi volt a beszélőnivalójuk. Ilyenkor állandóan a háború eseményeiről társalogtak. És erősen bizakodtak abban, hogy a háborút Hitler fogja megnyerni. Új, titkos fegyvereket emlegettek, amiket majd csak ezután fognak a németek bevetni. Ő érdeklődés nélkül és ellenszenvesen hallgatta őket, némán

és nem beleavatkozóan, mint a semmibe sem vett szolgálta az urak üres fecsegését.

Emlékszik rá, hogy mult héten izgatottan ujságolta Ferenczy úr, hogy az oroszok már Szeged alatt, Makón vannak. Az ottani lakosság a bevonulás napján kitűzte a piros zászlót, mire a németek bombázták a várost.

— Úgy kell nekik! — nevetett a mester úr gonosz kárörömmel. — Hát csak rakják ki máskor is azt a zászlót.

— Hitler bevetette az új titkos fegyvereket, — ujságolta titokzatosan. — Meglátja mester uram, megnyerjük a háborút. Még pedig most már hamarosan!

— Noná, majd tán szimulálunk! A németeket akarják ők legyőzni?! ... Hahaha! — nevetett túlságosan hangosan és lebecsülően.

Járt oda hozzájuk egy fiatal asztalos-segéd is borotválkozni. Hegyallai Józsefnek hívták. Az mondta tegnap Ferkónak:

— Te Ferkó! Láttál-e máma rendőrt?

— Nem én!

— Hát csendőrt?

— Azt se.

— Hát Ferenczy urat mikor láttad?

— Várjál csak, mikor is?... Szombaton járt itt utoljára. Máma köllene, hogy jöjjön.

— No azt ugyan leshetitek a kulcslukon.

— Hogy-hogy?

— Hát csak úgy szépen... Már nem jön többet...

— Nem értem.

— Nem érted?... Ejnye, de szűk eszed van!... Az oroszok úgy nyomulnak előre, mint a szélvész. Már Bánátban vannak... Török-Becsén... Sőt már Adánál... És minden percben ideérhetnek... Láthattad, hogy »hurcolkodtak« arról a svábok. Itt jöttek el erre, a nemzetközi úton... És innen is elvitte már az irháját minden betáncolt...

Ferkó tizenöt éves volt, négy elemiit végzett. Azóta sem volt könyv a kezében, hogy búcsút mondott az iskolának. A szülei írástudatlanok voltak, akik azt tartották, hogy a szegényembernek az a fontos, hogy munkája és egészsége legyen. A könyv az uraknak való, akik nem szeretnek dolgozni. Így gondolta ezt maga Ferkó is, aki soha semmi szükségességét sem érezte annak, hogy olvasson, tanuljon és ujságot vegyen a kezébe. Messzire elmaradt, begyöpesedett fejű emberke volt, akit nem érdekelték a világot átformáló események. Azokból ő jóformán semmit sem látott. Csak annyit tudott, hogy háború van és Hitler fog győzni.

Hogy az oroszok minden percben ideérkezhetnek, ez a hír meglepte ugyan, de különösebben nem foglalkoztatta őt. A németek majd visszaverik a »vörösöket«. De, hogy Ferenczy urat nem látja többé, ez már annál inkább megragadta figyelmét. Hogy a föld ott nyelne el, ahol most áll!... Félt az oroszoktól, mert sok ijesztő hírt hallott róluk, de most csak arra gondolt, hogy ez a »gané ejtőernyős« is elszalad; innen és így örökre megszabadult tőle.

— Biztos az Jóska, hogy Ferenczy úr is elszelelt? — kérdezte kissé hitetlenkedve.

— Csakis!... — válaszolta komolyan a fiatal asztalos-segéd. — No de próbált volna csak itt maradni...

— Mit gondolsz, miért vitte el a »büdöst« ő is? — kérdezte a borbélyinas naivan.

— Nyilván nem akarta, hogy valamelyik orosz megsúgja neki, hogy a háborút ki fogja megnyerni.

Ferkó megszikorgatta fogait és rekedten szólt:

— Kár, hogy nem maradt itt még egy kis ideig... Szerettem volna én is valamit a fülébe sügni...

Ezeken a dolgokon elmélkedett útközben és úgy tűnt neki, hogy elég hamarosan hazaért.

Ferkóék nagyon szegények voltak. Apja alkalmi napszámosmunkákat vállalt, anyja pedig mosni járt és takarítani. Életük nehéz volt, szűkös és örökösen gondterhes.

Ott laktak özvegy Faragónénál, házbérben.

Ez a magáramaradt, nehezebb munkára már képtelen egyszerű vénasszony úgy tengődött, hogy az ócskapiacra árulgatott. És csak annyiban volt jobb módú Ferkóéknál, hogy ez a házacskája volt.

Maga a ház ósdi, nádtetos, fehérremeszelt épület. Lemállott falain régen dolgozott már kőműves keze. Két öreg ablaka vaksin szemléli az ismerős utca unalmas világát. Falait nem téglákból rakták, hanem földből verték. Az alacsony, padlózatlan szobákban estéenként vaksi petróleumlámpa világít.

Aki ismeri a várost, az tudja merre van a Fűzfás-utca. És az tudja azt is, hogy miről »híres«.

... Nyáron, száraz időben, ha végigszalad rajta az autó, a parasztkocsi, vagy a szélvihar, akkora por támad, hogy az ember nem lát és fuldoklik benne, ha véletlenül itt visz el az útja. Esős időben pedig istenkisértés terhes kocsival keresztülmenni rajta, mert tengelyig ér a sár.

Ferkóék ebben az utcában laktak.

Lakásuk szoba-konyha helyiségből állott. S a bútortáruk elképesztően kopott és szegényes volt.

Ferkónak voltak testvérei is. Volt két bátyja és egy húga. De azok még egész fiatalon elhaltak. Ő lassan-lassan felnőtt, szülei megöregedtek úgyhogy azoknak most már nap-nap után egyre nehezebbé vált a munka.

Tulajdonképpen ideje volna már, hogy a munkában felváltsa szüleit és eltartsa őket. De sajnos, inas még s az ő fizetéséből nem sokat lehet a tejebe aprítani... No de, ha majd felszabadul, másképpen lesz...

Pislákoló hittel így reménykedett Ferkó és keserves szívvel gondolt megöregedett szüleire, akiket már nemigen hívtak munkára, mert »pizmogva« dolgoztak.

A konyhakulcs fenn volt az ajtóparkányon, mindjárt meg is találta. A rozoga, kopott konyhaajtót ügyyel-bajjal kizárta s közben halkán káromkodott. Szidta a kulcsot, mely nehezen »barátkozott« a hitvány zárral.

Az ajtót nyitvahagyta, mert kellemes meleg volt az idő odakinn. Hadd szellőzzön a konyha kissé, bár frissebb lesz majd benn a levegő.

Tegnapról maradt egy kevés paprikás-krumpli a lábas aljában, amit az anyja korán reggel félre tett részére ebédre, hogyha hazajön. Szülei odavoltak a Dobos nagyságosúréknál szüretelni. Majd csak késő este jönnek haza...

A kormos aljú edényt rátette az asztalra. Utána a fiókból csorba fogó, öreg villát szedett elő s egy hasonló kopott kést. Majd kenyeret szelt magának és gyorsan, éhesen, enni kezdett.

Mig evett, csaknem folyton a régimódi falórát figyelte, mely gyorsan mérte az ő rövid idejét.

— Már háromnegyed egy — tűnődött és szomorúan látta, hogy már is elfogyott az ebédje. Pedig ő még most is olyan éhes, mítha nem evett volna semmit.

Fogta a megmaradt kenyérdarabot, amely bizony meglehetősen kicsiny volt az ő nagy étvágyához képest.

— Jó volna, ha lenne zsír — mondotta félhangosan önmagának. — Akkor megszírozhatnám. Jó lesz útravalónak eképpen is.

De zsír nem volt, így hát megsózta és megpaprikázta a kenyeret.

Az öreg falióra szigorú pontossággal végezte kötelességét: fáradhatatlanul járt a vénségtől megrozsdásodott cingár sétálója. Majd hirtelen elütötte az egyet. Olyan volt a hangja, mint valami vénasszonynak, akiből már elkívánczik a lélek.

Ijedten fordította felé a fejét és izgatottan felugrott.

— Itt az ideje, hogy induljak — mondotta halkán.

Bezárta a konyhaajtót s a kulcsot visszatette a helyére. És sietős léptekkel elindult munkahelye felé.

Mikor megérkezett, az üzletajtó redőnyét lehúzva találta és lelakoltva. Ezen nagyon meglepődött.

— Hát ez mit jelent? — hasított bele a kérdés s nem tudott rá feleletet adni. — Azt mondta siessek vissza... Ő meg most nincs itt...

Néhány pillanatig tanácstalanul állt az üzletajtó előtt. Nem tudta mitévő legyen. Majd eszébe jutott Magyariné, aki itt lakik a szomszédban.

A mester úr nála szokott ebédelni. Az főz és mos rá, mert a mester úr magányos ember. Nincs senkije az öccsén kívül. Az is Baján él.

Bizonyosan odaát van. Lehet, hogy ott feledkezett... Magyariné jó bort árul, de persze, csak úgy kalap alatt. Azért mindig összejön nála a társaság. Amiből természetesen a mester úr sem maradhat ki folyton...

Átment az utca másik oldalára és becsöngetett a házba, mert Magyariné az ajtót mindig zárva tartotta. Nem szerette, ha úgy ment be hozzá valaki, hogy ő előbb nem látta, ki az illető. Kevés emberhez volt őszinte bizalma. Azt hitte mindenki az ő titkait lesi és azzal törődik, mit csinál és hogyan él.

Ferkó várt egy rövid ideig és amikor látta, hogy hasztalan várakozik, nem sietnek ajtót nyitni, becsöngetett újból.

Most már hamarosan felhangzott a lépések zaja az udvarban. Majd kiszólt valaki az utcára:

— Ki az, ki van odakinn?

— Én... Én vagyok, a Jáger úr inasa — válaszolta megismerve Magyariné hangját.

— No mi az Ferkó, mi szél hozott?

— Magyarinéni, a mester úr itt van?

— Ja... Te őt keresed, persze... Már nincs itt. Vagy egy órája, hogy elment... Azt mondta, ha jössz és keresed, mondjam meg, hogy hétfőn reggel nézz csak be az üzletbe. Ő sürgősen elutazik öccséhez, mert sürgőnyt kapott, hogy halálos beteg.

— Szóval azt mondta...

— Azt, azt! — vágott idegesen a szavába az asszony, mert terhére volt már ez a beszélgetés.

— Hát akkor... Isten áldja meg!...

— Isten hírével!... Te, Ferkó!...

— Tessék Magyar-néni!...

Mint akinek váratlanul eszébe jutott még valami, hozzátette:

— Aztán nekem alómars egyenesen haza! Azt mondta a mestered, hogy ne csavarogj az utcákon, mint valami mendró. Megértetted?

— Igenis, meg.

Ez a beszélgetés úgy hangzott el, hogy az asszony a zárt ajtó mögött volt, bent az udvarban, Ferkó pedig kint az utcán. Mert hát minek ajtót nyitni egy inasnak?!

De Ferkó ezt a figyelmetlenséget nem vette szívére. Ő csak arra gondolt mostan, hogy hétfőig szabad. És az arca piros lett az örömtől.

Azt a kérdést már nem boncolgatta, hogy a mester úr csakugyan azért utazott-e el ilyen sürgősen, mert halálos beteg az öccse. Hogy égett a föld a talpa alatt a Jáger Gusztáv mester úrnak, aki német származásának vallotta magát, noha egy szót sem tudott talán németül. Ferkó arra nem gondolt. Ő neki most csak az járt az eszében, hogy hétfő reggelig semmi dolga sem lesz a mester úrral. S ez a tudat kimondhatatlanul boldoggá tette.

Ott vitt el az útja Cigler fűszeres háza előtt. Ennek a háznak a kapuja mindig tárva-nyitva volt. Itt, ebben a házban lakott Ferenczy úr. Ebéd után ott szokott üldögélni a karos nádszékben, az orgonafa mellett és újságot olvasott.

Cigler boltosnak volt egy szép nagy fehér kutyája. Sohase engedte szabadon, nehogy megszökjön és világgá menjen. Mindig láncon volt s ott raboskodott az ólja előtt. Ki gondolt arra, mennyi időre volt erre a sorsra ítélve?...

Sajó — így hívták az ebet — hozzászokott már a sorsához, a lánc-hoz, mely úgy fogta körül a nyakát, mint a halálraitétét a vesztőhelyen a könyörtelen kötél. Hasonfeküdt az óliának ajtaja előtt s fejét a két lába között a földön pihentette. Így aludt, álmodozott nap-nap után s szállott a végtelen idő fölötté. »Kötelességéről« teljesen megfeledkezett. Nem morgott és nem ugatott, ha jött valaki. Még a füleit sem mozdította meg. És nem is harapott... Ezeket a zsandár-szolgai kötelezettségeket végezzék csak nálánál hűségesebb cselédek... A mielőbbi béremelés boldog reményében. Abban a hazug hitben bizakodóan, hogy holnap, vagy holnapután zsirosabb és puhább lesz majd a kapott csont... A láncot pedig el kell felejtteni... Arra nem is szabad gondolni... Hiszen az hozzátartozik az élethez, akár a sötét árnyék, amitől a koporsófüdél vált meg örökre... Sajó úgy viselkedett, mint egy öreg, bús bölcs, aki minden oldalát ismeri az emberi gonoszságnak. És élt, mert élnie kellett. Életének nem volt másegyéb értelme, mint, hogy a gazdája eldicsekedje a látogatóba jött ismerőseinek, hogy milyen szép és okos kutyája van. Ezek aztán megcsodálták a »dögöt« és a bátrabbak meg is simogatták a fejét, miután azt a megnyugtató felvilágosítást kapták, hogy »szelid jószág«... Voltak olyanok is, akik megkérdezték, hogy miért van láncon akkor?... Erre a kérdésre nagy szemeket meresztett a gazda. Miért!?!... Hát, hogy meg ne szökjön, azért... Mert Cigler úr nem bízott a kutya hűségében. Bizalmatlan volt, mint a rossz gazda, aki sejtí, hogy gyűlöli a cselédje... és csak a »lánc« tartja vissza, ami egyben engedelmességre is kényszeríti...

Ferkó sokszor látta Sajót és Ferenczy urat, amikor ebéd után a munkahelye felé tartott. Most azonban a gyakori légiriadók miatt Ferenczy úr más szórakozást talált magának...

Megállott a nyitott nagykapunál és benézett a tágas, szép udvarba. Ott senkit sem látott. A karos nádszék a megszokott helyén gubbasztott most is, Sajó pedig békésen szunyokált az ólja előtt.

Ferkó lelkében most hirtelen különös elhatározás született meg. Szemei furcsán összeszűkültek, mint annak, aki veszéllyel járó nagy tetre készül. Vizsgálódva körülnézett. Sehol egy lélek. A házbeliék ügylészik ebédelni még, vagy pedig ebédutáni álmukat alusszák.

Belopakodott az udvarba. Odaosont a kutyához, megsimogatta a fejét, azután megszabadította láncától. És kíváncsian várta, mit fog most Sajó csinálni? ... Hogy fog ugrádozni örömeiben és futni, menekülni, el, el, ebből az udvarból...

De a kutya békésen feküdt tovább. Csak a szemeit nyitotta fel és úgy nézett Ferkóra, mintha csodálkozna. Mintha attól tartana, hogy tréfa az egész. Olyan beugratásféle rossz tréfa, mit az utolsó pillanatban visszacsinálnak.

— No indíts már, ne spekulálj annyit! — biztatta Ferkó izgatottan a tétovázó állatot.

Sajó most hirtelen megmozdult. Majd fölugrott és fürgén széttekintett maga körül. Szemeit félig lehunyta, mintha erősen gondolkozna valamin. Aztán egy pillanatra visszanezett az óljára, mintha azt kutatta volna, nem felejt-e itt valamit? Valamit, amit érdemes magával elvinni... De csak lánc alá hevert lábai előtt...

És most nekirugaszkodott. Ki, ki, ebből az udvarból... Fut, fut, szinte száguld, mintha olyan csodálatos szép országba igyekezne, ahol nincsen lánc és nem ismerik a rabságot.

Ferkó megindultan néz utána és úgy elmerül cselekményének szépségében, hogy nem is hallja, hogy nyílik a szoba ajtaja és a ház gazdája lép ki rajta.

Az ember ahogy megpillantja az egyszerű inas-gyereket, rögtön megismeri őt. Hiszen ez a kölök a Jáger borbély-mesternek az inasa!... És nini, a mihaszna, szabadon engedte a Sajót!...

Ismerte Ferkó is ezt az embert, a Cigler urat. Ott borotválkozott és nyiratkozott náluk ő is. Sokszor »ugratta« át hozzá cigarettáért meggyufáért a mester úr... Emlékszik, hogy nyáron egyik este az apja »kissé becsicscentve« jött haza és mikor a gyufa után kotorászott az asztalon, hogy lámpát gyújtson, leverte a cilindert. Káromkodott is akkorát, hogy tán még az ég is vargát rántott. Mert nagy baj volt ám ez nagyon, mivel az egész városban nem lehetett lámpacilindert kapni. Csaknem egy teljes hónapon keresztül vakoskodtak minden este, mert nem tudtak lámpát gyújtani. Aztán »Gusztli«, az ő mestere, tiz tojásért kapott egy lámpacilindert a Cigler fűszerestől... Emlékszik arra is, hogy petróleumot, cukrot, lisztet is tudott szerezni mindig a részükre, mert jóba volt a Cigler urral. Egyszer az apja csunya káromkodások közepette meg is jegyezte, hogy az olyan boltost, mint amilyen a Cigler úr is, nem ártana felkötni a legközelebbi fára. Hogy a szél össze-

verje egy kicsit a bokáit a gazembernek. Mert az ilyenek a boltjába ha bemegy az ember vásárolni, hát semmi sincsen... De a pult alól suttymban mindent elő tud adni jó borsos áron a boltos ur... Azóta ő is úgy utálja ezt az embert, akár a bűnét. De haragszik rá azért is, mert egy húron pendül lakójával, a Ferenczy úrral. Az is mindent be tudott szerezni rajta keresztül. S övele küldözgette azután a postára a »délvidéki« csomagokat az »anyaországi« retyerutyáinak. Csak beszólt az üzletbe: — Az inas ráér?... Hogyne kérem! — mondotta a mester úr... Az »inas« ilyenkor mindig ráért. És vitte a nagy, nyolc-tíz kilós csomagokat a postára. Borravaló persze »simon«. Ő csak úgy potyán trógerolt neki. Hogy a halál járna friss csárdást a köldökén a válogatott nyavalyával, küldte rá az »égáldását« ilyenkor, miközben ve-rejtékező homlokát törölgette.

Mindez most jutott eszébe önkéntelenül, ahogy a tekintete össze-találkozott Cigler Boltos tekintetével.

Cigler úron bizony nem látszott meg a háborus dekarendszer. Olyan volt, mint valami jóltáplált cirkuszi elefánt. Még a lépései is épp olyan lomhák voltak. Képe kövér és kerek, akár a telihold, a hasa meg ak-kora, mint egy család moslékosdézsa...

A boltost előtötte a méreg és ráripakodott a gyerekre:

— Te, az anyád mendrovác nemjóját, mit csináltál itt?!... No várj csak, mindjárt elcsipem a gramancodat és kicsupálom mind a két füledet.

— Nono, csak ne siessen annyira, mert még orrabukik az úr — mondta Ferkó és úgy elszaladt, mintha ott sem lett volna.

Az ember az udvarkapuból tehetetlenül nézett utána. Egy darabig esunyául szidta az anyjaistenit és öklével fenyegette. Végül is visszafordult.

— A koszos!.. A senki!.. — füstölgött ki messzire a fekete mérge az udvarból. — Még elengedi a kutyámat!...

Ferkó, hogy szerencsésen megszökött Cigler boltos haragia elől, fűtyürészni kezdett. Nem tépelődött azon, hogy a dolognak majd rossz következménye lesz. Hogy még számonkérlik majd a bűnét tőle.

Boldog volt. Örült a szabadságának, amely ilyen váratlanul poty-tyant az ölébe. Hiába no, nem kis dolog ám ez! Érdemes örülni neki. Olyan boldog volt, hogy majdnem bukfcenet vetett örömeiben.

Hétfőig szabad!... Csak hétfőn kell bemenni... És máma még csak kedd van... Mint a májusi nap, úgy sugárzott az arcán a határtalan öröm.

Lassan ment, sétálva, mint az úrifickók. Mint aki ráér s akitől senki sem kéri számon, hol lófrált ilyen sokáig.

Nem kell sűrölni!... Nem kell reggel korán felkelni... És nem keli félni a pofonoktól sem... Ferkó most találkozott életében elő-ször az igazi szabadsággal és most érezte életében először igazán azt, hogy milyen jó szabadnak lenni...

Néha valamerre az utcákon nagyot dördült egy-egy puska. De ő nem rettent össze és nem kapkodta fejét ijedten, hogy lássa merre löttek. Mindez most kiesett érdeklődéséből. Hogy dül még a szörnyű

háború, hogy minden pillanatban megszólalhatnak légiriadót jelezve a szirénák és hogy körülötte világot átformáló események történnek s hogy az igazi, emberi szabadság már itt áll az ajtó előtt és döngeti azt, arra most nem gondolt. De le sem tudta volna mindannak a súlyát mérni egyszerű értelmé. Olyan volt ő mint a láncától megszabadult Sajó, amely nem gondolkozik, csak örül, végtelenül örül a szabadságának.

Az sem tűnt föl neki, hogy az utcák elnéptelenedtek. Hogy rajta kívül sehol egy lélek. Mintha valami nagy-nagy veszedelem elől megszire elmenekültek volna az emberek.

Odafenn a végtelen égboltozaton a marcona felhőóriások mintha csak összebeszéltek volna, a hátuk mögüi előlopakodó napot igyekeztek végleg eltakarni. De hiábavaló volt minden próbálkozásuk. A nap mindig előbújt... Fölelevenedett a szél és port kevert az utcákon. Az útmenti fákról le-levált egy-egy sárguló levél és szállt, utazott a szél hátán az örök elmúlás felé. Hogy milyen emlékeket vitt magával, ki gondolt most arra?!... Azok már úgysis halottak... A levegő feszültséggel, izgalommal és várakozással volt teli. A házak becsukott ablakokkal állodogáltak egymás mellett. Hallgattak, csendesek voltak. S mindegyik súlyos titkot őrzött és várt, egyre várt valamire...

A városháza toronyórája a fél háromat jelezte. Ferkó ott járt már a hatalmas, szép épület közelében, hallotta az óra ütését és fölnezett a toronyra.

— Fél három — mondotta csöndesen, mintha valakivel a pontos időt közölné. — No mindjárt hazaérek.

Már ott járt a Batthyáni-utcában, majd átment a Jókai-utcán, azután befordult a Fűzfás-utcába. Itt már valóságos porözönnel csapta szemközt az ostoba szél. De Ferkó csak mosolygott. Ez már az ő utcájuk. Ismeri a porát és ismeri a sarát is. Boldogok azok, akik aszfaltozott utcában és magas házakban laknak, nem pedig itt, ahol ő tanyáz... Sokat gondolt ő erre talán még tegnap is. De máma már boldog volt és most más járt az eszében. Az, hogy szabad... Hétfőig nem parancsol neki a mester úr. Hétfőig!... Az pedig olyan megszue van, hogy talán száz év múlva sem ér ide a Fűzfás-utcába...

Ferkó hazaért. Felnyitotta a konyhaajtót és ahogy az orrát megcsapta a dohos és ételszagú konyha levegője, hirtelen érezni kezdte, hogy éhes. Korogni kezdett a gyomra is. Kutatva szétnézett ételmaradék után, de hasztalan keresgélt, nem talált egy morzsányi enni-valót sem. Azt a kis darab kenyeret, amelyet zsebetett útravalónak, amikor elindult ebéd után a munkahelyére, útközben már régen elfogyasztotta.

Az éhség kissé elkedvetlenítette. Ráült a hitvány pokróccal leterített ágyra, régi nyughelyére, amely ismerte őt. Ismerte álmait, gondjait, sőt a könnyeit is, de nem mesélt arról soha senkinek... Nagyon hű barátja volt ez az öreg, kopott ágy Ferkónak... Ismerte Ferkó édesanyját is, még azokból az időkből mikor még az kislány volt...

Ó, mennyi álmod, sóhaj, könnyet ismer meg egy ágy, amíg meg-

rokkán és megvénül, mint az ember... De azért ismeri az örömet is és a kacagást, mely akármilyen gögös vendég is, azért néha-néha mégis betéved a szegények hallékába...

Ferkó szüleiire gondolt... Bizonyosan hoznak valami harapnivalót, valami vacsoramaradékot a szüretből. No, addig csak kibírja. Nem olyan nagy dolog már öneki egy kis koplalás. Hozzászokott ő ahhoz, akár csak a kutya a bolhához és a csonthoz...

Most hirtelen a házinéni jelent meg a konyhaajtóban. A kúton járt. A kannát letette maga mellé és szaporán lihegett, mint aki nagyon sietett. Kezeit összezsápta és ropogatni kezdte ujjait.

— Jaj, jaj, szentséges Szűzanyám... egybéli Atyaúrsten!... — mondotta a rémülettől hamuszínűre változott arccal.

Ferkó ijedten ugrott talpra.

— Mi az Örzse néni, mi történt? — kérdezte izgatottan.

Az öregasszony nem válaszolt rögtön. Jó fél percig küszködött érzéseivel, mire újból beszélni tudott.

— Jaj, jaj, Istenem, Istenem, — motyogta s úgy tűnt, mindjárt összeesik, elájul.

Ferkó most már komolyan megijedt. Azt hitte, a házinéni rosszul lett és itt a végórája szegénynek.

— Beteg?... Rosszul van?... Evezessem?... — kérdezte segíteniakaróan és kissé türelmetlenül.

— Nem, nem — tiltakozott az öregasszony és úgy nyögött, mint akinek szörnyű terhet tettek a hátára.

Ferkó bosszús lett. Mi van hát ezzel a vénasszonnyal, ha már nem beteg?... Tán elvesztette a pénzét?... No, az nem valami sok lehetett.... Azért ugyan jár ekkora fölhajtást csinálni....

— No monda már mi a baj? — unszolta ingerülten.

Az öregasszony egész lényében remegett, mintha forró láz gyötörné. Ferkó növekedő csodálkozással és bosszúsággal szemlélte.

A házinéni most közelebb hajolt hozzá s a hangját suttogóra halkította, mint aki olyan titkot árul el, amiről nem szabad másnak is tudni.

— Jaj, jaj, Ferkó fiam!... Végünk van!...

— Mért van végünk, Örzse néni?...

— Itt vannak az oroszok... — nyögte ki a nagy titkot végre.

Ferkó erre a hírre hirtelen úgy megrettent, mintha gyilkos szándékkal dobott súlyos fejsze repült volna el mellette. Pillanatokig úgy néztek egymás rémült szemébe, mint két néma, aki nem tud beszélni. Ferkónak eszébe jutottak azok a rémségek, amiket az oroszokról hallott. És most itt vannak... De lehet, hogy Örzse néni nem is beszél igazat... Csak rémeket lát...

— Hol látta Örzse néni az oroszokat? — beszélt most már ő is halkán, mintha attól félne, hogy valaki meghallja miről társalognak.

— Itt... itt a Szerb-utcán... Lóháton mentek... Kettőn voltak... Két kozák...

— Két kozák?...

— Az hát... Két kozák...

— Milyenek voltak?... Hogy néztek ki?...

— Jaj, ne is kérdezd fiam... Nem volt azoknak semmi emberi formájuk... Csak az a mennybéli jó Isten mentett meg... Ők nem látták engem... Máskülönbén már a világon sem lennék... Nem, bizony....

Néhány pillanatil elhallgattak. Nézték egymást rémulten és tanácstalanul. Gondolataik egyforma-lázasan kavarohtak. Itt vannak az oroszok... Ez azt jelenti, hogy a háborút elvesztettük... Akkor pedig végünk van... Jaj nekünk, merre szaladjunk?... Hová bújjunk?... Hát ennyit értek Hitler titkos fegyverei?... A »V 1«, meg a többiek?... Azt mondták, a németeket nem lehet legyözni... És lám mégis... Az oroszok már itt vannak... És mennek majd tovább... Pestig, Berlinig is... Hát ilyen erősek ezek az oroszok?... Nem lehet őket megállítani és visszakergetni?... Akkor hát mi lesz velünk?... Jaj, mi lesz mivelünk?....

De mit ér nekik, hogy minket megölnek?... Mit vesznek el mitőlünk?... Hiszen mi szegények vagyunk... Mit ártottunk mi öneik, hogy bennünket bántsanak?...

Ezt már Ferkó gondolta és félelme némileg alább szállt. Ezekkel a szavakkal szokták a szülei elhessegetni félelmüket, ha arról beszélgettek maguk között, hogy mi lesz, ha majd egész idáig eljönnek az oroszok... Most Ferkó is ezekkel a szavakkal csillapítgatta felizgaltott gondolatait.

Am az öregasszony még a rémségeknél tartott. S nem is tudott átiábolni rajtuk. Jaj, jaj, mi lesz most, boldogságos Szüzanyám mi lesz most?... — Ez a kérdés mint valami irtózatos, könyörtelen kalapács verte, egyre csak verte rémulten vergődő képzeletét. Még az álla is remegett. A vitus-táncot járta, ahogy mondani szokták az ilyen remegésre.

A házineni most megszólalt. Hangja semmit sem erősödött, sőt még halkabbá, gyengébbé vált. Olyan volt, akár egy haldoklóé, aki végső gondolatait lehelli valaki fülébe.

— Menj fiam és zárd be az ajtót. És nem kell beengedni senkit sem, bármennyire zörget is. Itt a kapukulcs, nesze...

Ferkó indult a kulccsal a kapu felé. Lassan ment, lelke teli volt félelemmel. Az oroszok... A két kozák... Itt vannak és agyonlövik... Megállt, vissza akart fordulni. Elbújni, el... Hogy meg ne találják... De hová?... Merre?... Mikor ilyen szük lett a világ egyszerre....

A vénasszony észrevette a gyerek ingadozását. Biztatni kezdte.

— No menj, eredj csak. Siessél fiam, siess. Zárd be... Aztán jöjj gyorsan vissza.

Összeszedte magát. Újból megindult. Ott volt már a rozoga, sokatszolgált ajtónál s a kulcsot a zárba illesztette.

— Hát ez az ajtó se fog bennünket semmi veszedelemtől sem megvédeni — becsülte le a hitvány »mentsvárat« gondolataiban. — Egy kicsit oldalba kell rúgni és tropa... De ha már Örzse néni úgy akarja, hát Isten neki, fakörösz...

Eppen készült a zárban a kulcsot megfordítani, amikor a vénasszony suttogva utánaszólt:

— Ferkó fiam, te...

— No mi az? — szólt vissza költetlenül.

— Ide hallgass... Hallod?...

— Hallom hát!...

— Most jutott eszembe, hogy a kerítésre rá van firkálva krétával valami... Bizonyosan az a haszontalan Mikuska-gyerek firkált oda valami illetlenséget. Hogy ott száradjon le mind a tíz körme!... Azt se tudja már az anyja megtanítani egy kis emberségre.

— No majd én kirázom a nadrágjából, csak összeakadjak vele! — fenyegetődözött Ferkó.

— Úgy-úgy fiam, csak náspárgold jól el. Hiszen ráfér a haszontalanra a verés.

— Bizza csak rám.

— Ugyan nézz ki és olvasd el, mi van odafirkálva. Rosszak már a szemeim és nem látom elolvasni. És ha valami olyasmi, hát le kell majd vizesronggyal törölni.

— Hát még mi az öregistent!... — dörmögte bosszankodva, mert idegesítette már a vénasszonyi, hosszú lefetyelés.

De azt már Őrzse néni nem hallotta.

Ferkó előbb óvatosan kikémlelt az ócska kerítés hasadékán. Mert hát bátorság dolgában most nem valami szilárdan állt benne a lélek. Az bizony meglehetősen hinta-palintázott Ferkóban. De az utcán nem látott senkit sem. Ez bátorságot öntött beléje. Előbb kidugta fejét az ajtón, azután kilépett az utcára.

Hát valóban, a kerítésre rá volt írva valami krétával. Aki írta nem sokkal több iskolát végezhetett Ferkótól. Lassan, gyakorlatlan olvasni-tudással betűzni kezdte az »ákom-bákomos« írást: Smrt fasizmu — Sloboda narodu!

Nem beszélte valami jól a szerb nyelvet, de azért tudta az írás értelmét.

— Halál a fasizmusra — Szabadság a népnek! — fordította le magyarrá elgondolkozva.

Éretlen értelme még nem tudta lemérni a szavak súlyát. De a »szabadság« szó megfogta képzeletét. S eszébe ötlött, hogy ő is szabad — »hétfőig«...

Hát ezt nem a Mikuska-gyerek írhatta ide, elmélkedett Ferkó és elröppent a haragja. De ha ő is írta volna, ezért nem kell elverni... És letörölni sem muszáj innen a kerítésről... Hadd olvassa más is... Szinte kedve szottyant ráírni a szavakat a szomszéd kerítésre is, de hát nem volt krétája...

Indult már befelé, amikor a toronyóra az időt jelezte. Fél öt volt... A nap már öregesen lehajolt a föld felé és messzire elszaladt a szél is. A vastag porréteg békésen szundikált az utcaközepén és a levelek is aludtak már az ágakon. Talán a virágos májusról álmodtak éppen...

Ferkó nem látta az öregasszonyt az udvarban. Az bizony behúzó-dott a szobájába és magára zárta az ajtót. Ő most már »nincs«. Hiába is keresi akármilyen veszedelem. Még az orra hegyét sem fogja megtalálni....

Mosolygott Ferkó és újból eszébe jutott, hogy szabad.... »hétfő-ig«.... S ez a gondolat kitérte a buta félelmet a szívéből.

— Micsoda tutyi-mutyi vénasszony és hogy rámadta az ijesztet! — mondta kedélyes fölényel és nem zárta be az ajtót.

Mintha a kerítésre írt jelszó láthatatlan ereje öntött volna belé anynyi bátorságot és öntudatot. Most még nem tudta, csak álomszerűen érezte, hogy erősebbé és nagyobbá vált benne a lélek.

Ekkor már ott lógott a városháza tornyán a piros zászló. Szabad volt a város is.... Felszabadult....

De erről Ferkó most még nem tudott. Éppen úgy nem tudott, mint ahogy a láncától megszabadult Sajó sem tudott róla, amely azóta már talán megérkezett oda, ahol nincs lánc.... Csak szabadság van, napsugaras, örök szép szabadság....

És eljött lassan a hétfő is....

Végtelennek látszó ólomszínű felhő borította be az égboltozatot. Szomorú volt az idő és hűvös. Fázósan bóbiskoltak a házak előtt a fák és hatalmas fejüket ijedten mozgatták, amikor végigszántott rajtuk az októberi szél. Nyirkos, párával terhes volt a levegő. Lógott az eső lába.

Ugy félkilenc lehetett, délelőtt. Szerte az utcákban mozgott, lükett az emberi élet, mint az ütőérben az egészséges vér. Minden házon zászló lengett és ezek a zászlók büszkén hirdették a felszabadult népek határtalan örömét.

Eszét vesztetten hátrált, menekült az ellenség. Már Baja alatt döngtek az ágyúk. Néha, néha el-elmerészkedett néhány német repülőgép a város közelébe, de az orosz légelhárítósok elkergették őket.

Ferkó elment már hazulról, de nemsokára visszajött, mert az üzletajtót zárva találta. A mester úr úgy látszik még mindig Baján van az öccsénél.... Alighanem most melege lehet neki is, gondolkozott Ferkó és eszébe jutott mindaz a keserűség, amiben a mester úr részesítette. Sejtette már, hogy alighanem kitelt a »három esztendő« és a mester urat aligha látja többé ebben az életben. No de nem is búsult mákszemnyit sem miatta.

Egyedül volt otthon. Anyja oda volt mosni, apja pedig fát vágni. Begyűjtött és vizet tett föl melegedni. A fejét akarta megmosni, mert már régen nem mosta és nagyon korpásodott a fejbőre. A házínénitől az imént kapott egy jókora lekváros-kenyeret. Azt »pusztította« fiatalos mohósággal s a kútra készült. Volt még ugyan víz a kannában, de mert megígérte a házínéninek, hogy hoz neki friss vizet, gondolta hoz a maga részére is egyuttal.

Nagyot harapott a kenyerébe és indult fürgén kifelé, a házínénijéhez a vizeskannáért.

Hajszálon múltott, hogy össze nem ütközött azzal a jövevényel, aki most váratlanul megjelent a konyhaajtóban és az útját elállta.

Megrettenve vetette rá tekintetét s az ajka nyitva maradt rémületben. S a kenyeret kiejtette kezéből.

— Ez egy orosz katona — villant át agyán a gondolat lelkét dermesztően. — Mit akar itt, miért jött?....

Egész lényében reszketett s nézte az idegen katonát. Annak jellegzetes sapkáját s rajta a piros csillagot, Fáradt, kék szemeit, majd az arcát és feltűnt neki, hogy ez az arc talán már több mint egy hete borotvátlan. Hogy szelíden és nem ellenségesen mosolyog ez az arc, azt csak akkor látta meg, amikor az orosz katona lehajolt és fölvette a földrehullott kenyeret.

— Fogd — mondta neki a maga nyelvén szelíden.

De ő nem értette mit mondott. Azokra a szörnyűségekre gondolt, amiket az oroszokról hallott Ferenczy úrtól ott az üzletben és a mester úrtól is, aki a rádióból értesült a rémséges hírekről. S nem akart hinni a szemének. Ez is »olyan« volna?... Hiszen mosolyog.... S fölvetta a kenyerét is és nyújtja feléje....

Nagy zavarban volt. Nagyot billent benne a lélek. Akár a mérleg nyelve, amikor hatalmas súlyt tesznek a mázsára. Valahogyan úgy tűnt neki, mintha álmot látna, vagy mintha mesét mondana valaki. Hiszen ez nem lehet valóság.... Hisz az oroszok mindenkit megölnek.... És Hitler megnyeri a háborút.... Ez az orosz katona pedig itt van.... Itt előtte.... Szemtől, szembe.... És nem bántja mégsem.... Mi történt hát tulajdonképpen?.... Ez.... ez, valóság?.... Vagy álom?.... Olyan álom, amelyből a halál ébreszti föl az elkábult lelket?

Végre magához tért annyira, hogy nem ejtette el megint a kenyerét, amelyet most már a kezében tartott....

És csak akkor tért magához teljesen, akkor nyerte vissza lelki-egyensúlyát s akkor billent vissza helyére a »mérleg nyelve«, amikor a konyhában voltak már s a katona leült az asztalhoz és addig beszélt, mutogatott neki, még nagynehezen megértette, hogy üljön le mellé az asztalhoz.

Most kérdezett tőle az orosz katona valamit. Hangja barátságos volt, puha és megnyerő.

Ő zavartan mosolygott és a fejét rázta. Nem értett egy szót sem.

Jóindulatúan mosolygott rá vissza a katona és szólt:

— Nye ponyemajes?

— Ne razumem — mondotta szerbül, hogy válaszát amaz jobban megértse.

Az orosz katona most kutatóan szénézett a konyhában, mint aki keres valamit. Hallotta a tűzhelyből az égő fa sercegését, majd a vén konyhaszekrényt vette szemügyre és megakadt a tekintete egy üres, tiszta láboson. Ekkor fölkel, fogta a kiszemelt lábost és az asztalra tette. Majd belenyúlt a zsebébe mint valami titokzatos fészekbe és tyűktojásokat szedett ki belőle s azokat a lábosba rakta.

A gyerek érdeklődve nézte ezt a műveletet és sejtteni kezdte »vendége« szándékát. Hirtelen fölkel s odament a szekrényhez, amely mellől elővette a vizeskannát. Aztán a lábosba vizet öntött s az edényt a tűzhelyre tette. Majd fát rakott a tűzre.

A katona ezalatt jókedvűen mosolygott, fejével néhányszor bölintott.

— Haraso — mondotta és kezével végigsimitotta szakállas arcát.

A tojás megfőtt. Ferkó a lábost levette a tűzről. Majd tányéért vett elő és egy kanállal kiszedte a forró vízből a tojásokat. Azután az asztalra tette a sótartót is. Most már lehet enni.

Csakhogy nincs kenyér....

— Nema hleb — szólt halkán és elpirult.

— Nyicsevo — felelte a katona és zsebéből kenyeret húzott elő.

Nem volt valami nagy darab, egy szájnak is szűken lett volna elég, mégis kettőbe törté és megosztotta Ferkóval.

— Kusaj — biztatta egyszerűen, de meleg szívvel.

Azután kivett egy tojást a tányérből és megkocogtatta az asztalon.

Nem tudta Ferkó mi az a »kusaj«, de ösztönösen megérezte a szó értelmét. Ő is kivett egy tojást a többi közül, majd gyengéden a tányér széléhez veregette. S amikor beleharapott a kapott kenyérbe, szíve

büszkeséggel és boldogsággal telt meg. Arca derűs lett az örömtől. Ereiben frissen áramlott a vér. Csak a szemei ködösködtek el kissé, mint annak, aki sírni szeretne örömében.

Ekkor eszébe jutott valami s a szemei élénken megcsillantak. Fölnyitotta az öreg konyhaszekrény ócska ajtáját és egy négyszögletes, piszkos papírskatulyát vett ki belőle.

A »vendége« kíváncsian nézte őt. Halvány sejtelve sem volt arról, mit szándékozik Ferkó tenni.

A gyerek levette a skatulya tetejét. Borotvát, szappant és ecsetet szedett ki belőle. Ez már az ő »vagyon« volt. Soványka keresetéből rakosgatta össze a rávalót.

Jóízűen elnevette magát az orosz katona. Most már kitalálta a »kis házigazda« szándékát. Nem szólt semmit, csak a fejével bólintott, hogy jó lesz.

Vizet öntött Ferkó a mosdótálba és a rongyos, nem valami tiszta törölközőt a katona nyakába tette. Azután hozzáfogott a szappanozáshoz. S a dús szappanhab hamarosan befedte a »vendég« szakállát. Most kezébe vette a borotvát és nekilátott a munkának. Sovány keze fürgén mozgott a szappanhabos arcbőrön. S egészen belefeledkezett a munkájába. Semmi másegyébire nem gondolt....

És Ferkó nem félt már az orosz katonától....

Ugy hullott le lelkéről a pókhálós félelem, mint a féreg a levélről, melyet a száguldó vihar söpört le....